

© 2018 Bells Publishing Oy, FINLAND

ISBN 978-952-67193-3-7

Toimittajat: Seppo ja Sirpa Heikkilä, Olli Heikkilä, Jari ja Katriina Heikkilä, Juha Hakulinen, Ville-Veikko Telkki ja Esko Alasaarela

Vanhat kuvat Hietasaaresta: Ulla Pohjamo: Esikaupunki moniäänisenä kulttuuriperintönä – Oulun Hietasaari Taidehistoriallinen Seura – Taidehistoriallisia Tutkimuksia 43, Helsinki 2011

Kannen suunnittelu ja taitto: Antti Heikkilä

Sisällön taitto: Esko Alasaarela

Kirjapaino: Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2018

Ensimmäinen painos

SEPPO JA SIRPA HEIKKILÄ, OLLI HEIKKILÄ,
JARI JA KATRIINA HEIKKILÄ, JUHA HAKULINEN,
VILLE-VEIKKO TELKKI JA ESKO ALASAARELA

LAULAVA POSTILJOONI

Esko Jurvelinin tarina

© ESKO ALASAARELA

Lukijalle

Tämä kirja kertoo oululaisesta tenorilaulajasta, Esko Jurvelinista, lukkarisuvun jälkeläisestä ja tiiviin hietasaarelaisyhteisön pojasta. Kun lapsuustovereista jotkut lähtivät merimiehiksi, sortuivat viinaan tai kuolivat väkivaltaisesti, postimiehenä työuran-
sa aloittanut Esko nousi rakettimaisesti täydellisestä tuntemattomuudesta suomalaisen oopperan tähdeksi. Syntyi tarina laulavasta postiljoonista. Ja kun hän muutaman vuoden ansiokkaan oopperauran jälkeen vetäytyi julkisuudesta ja palasi kotikaupunkiinsa postimieheksi ja laulunopettajaksi, ratkaisua ihmeteltiin. Kun Esko Jurvelinin oppilaat ovat toistuvasti menestyneet laulukilpailuissa, on ruvettu pohtimaan, mitä on tämän pohjoisen ilmiön takana. Miten Esko saa oppilaidensa äänen soimaan?

Ajatus tämän kirjan kirjoittamisesta syntyi jo vuosia sitten. Olemme tunteneet Eskon sympaattisena ja huumorintajuisena seuramiehenä, mutta myös herkkänä ystävänä, jonka kanssa olemme voineet puhua kaikista elämää koskevista asioista. Monilla eri kokoonpanoilla olemme istuneet iltaa, nauraneet sydämen pohjasta Eskon hauskoille jutuille lapsuuden tapahtumista, kotona koetuista huvittavista sattumuksista ja työelämän koukeroista. Näissä illanistujaisissa on laulettu yhdessä ja erikseen, kuunneltu ”maestron” esityksiä. On kommentoitu niin lähipiirissä kuin yhteiskunnassakin tapahtuneita asioita. Onpa silloin tällöin huomattu Eskon jutuissaan sivuavan oopperauraansakin, sitäkin etupäässä huumorin pilke silmäkulmassa.

Jokainen meistä on ihaillut Eskon lyyristä tenoriääntä, seurannut hänen uraansa niin esiintyvänä taiteilijana kuin kotiseutumme pidettynä laulunopettajana. Osa kirjaprojektissa mukana olleista on ollut Eskon yksityisoppilaana tai kesäkursseilla ja laulanut oppilaskonserteissa. Yhä edelleen fantastisesti laulava, tyylikkäästi pukeutuva, hyväkäytöksinen herrasmies on voittanut sydämemme ennen kaikkea ystävänä.

Tähän Eskon pienoiselämäkertaan olemme hahmotelleet hänen luonnekuvaansa ja tärkeimpiä elämänvaihteita ja myös osan hänen pedagogisista salaisuuksistaan. Kirjan keskeisenä henkilönä on luonnollisesti myös herkkä, mutta määrätietoinen Anneli. Hän on seisonut Eskon tukena niin myötä- kuin vastamäessäkin. Ilman hänen pitämäänsä muistikirjaa ”Muistoja polulta”, moni asia olisi unohtunut. Olemme kiitollisia myös niille Eskon kollegoille ja yhteistyökumppaneille, joilta olemme saaneet ajatuksia Eskosta ystävänä ja työtoverina.

Oulussa, Tuomaanpäivänä 21.12.2018

Toimittajat

Sisällysluettelo

Lukijalle	3
Laulu on soinnut elämässämme	7
Lapsuus ja nuoruus	11
Hietasaari lapsuuden asuinpaikkana	17
Levoton sota-aika	21
Sotalapsena Ruotsissa	25
Hietasaari sodan jälkeen	29
Opinnot ja ooppera	35
Laulava postiljooni	35
Kirje, joka muutti elämän	47
Oopperatenorin uralle	57
Taiteilijan rooli saa yllötteen	87
Käännekohta	91
Laulua ja laulunopetusta Oulussa	93
Historiaa	93
Musiikkiopisto	95
”Oulun Akatemia”	96
Laulupedagogina	99
Paluu Ouluun	99
Työ tuottaa tuloksia	105
Laulukilpailumenestystä	111
Konsertteja ja kirkkomusiikkia	115
Äänitteitä	129
Oppilaina harrastajia	133
Laulukurssit	138
Pedagogin perintö	143
Keskustelua äänenmuodostuksesta	143
Laulutunnin kulku	146
Muistoja omista laulunopettajista	147
Vuorovaikutusta ja huumoria	150
Läheisten ja ystävien parissa	157
Perhe	157
Mielenkiinnon kohteita	167
Ystävien parissa	172
Kuvia perhealbumista	177
Ystävien, kollegoiden ja oppilaiden kertomaa	185
Ajatuksia Eskosta	186
Soi, kiitos, soi!	200
Vaeltajan joulurukous	202

*Esko Jurvelin purjehtimassa Annelin veljen
Ilmari Impolan Virpi-veneellä. Kuva per-
healbumista.*

Laulu on soinut elämässämme

Kohtaamisia Esko Jurvelinin kanssa

*Kaikkialla taivaan alla
laulaa sävel, meri, maa.
Matalalla, korkealla
Luojan kiitos kajahtaa.
Mihin sanat eivät riitä,
laulu puhuu, kertoo siitä.
Ääretön ja läheinen
mahtuu kieleen sävelen.*

*Iloa ja ihmetystä
kirkas puro solisee.
Vaivaa, suurta kärsimystä
virta kuohuu, kohisee.
Mitä liikkuu sydämissä
iloisissa, itkevissä,
laulu ottaa kantaakseen
kauaksi ja lähelleen.*

Niilo Rauhala.

Kirjoittamani runo vuodelta 2016 kuvastaa laulun voimaa ja kauneutta. Laulu on vertauskuvallisesti ihmiskunnan ja luomakunnankin yhteinen kieli. Monet psalmit ja virret vahvoine luontoon liittyvine kuvineen soivat Luojan kunniaa ja ylistystä. Linnut viserryksineen, meret, virrat ja vaihtuvat vuodenajat laulavat laadullaan. Näin me kaikki yhdymme luomakunnan yhteiseen lauluun.

Minun elämässäni ensi kosketus Esko Jurvelinin lauluun tapahtui ihan sattumalta. Asuessamme Kemissä 1960-luvulla olin eräänä talvipäivänä kotona ja laitoin radion auki. Siellä oli menossa musiikkiohjelma, joka koostui lauluista. Jossain vaiheessa kuuluttaja ilmoitti, että nyt kuulemme Esko Jurvelinin esittävän italialaisia aarioita. En tuntenut laulajaa, mutta jäin kuuntelemaan ja ihailemaan, miten kirkkaasti ja vaivattomasti soi hänen tenorinsa. Tämä jäi mieleen. Vielä vahvempi kosketus Eskon lauluun syntyi siitä, kun hän oli julkaissut joululauluäänitteen, silloisen laulukasetin. Ostin sen kotiimme, ja sitä kuunneltiin hartaasti ja moneen kertaan. Tutut joululaulut soivat kauniisti, herkästi ja vahvasti. Nuorin poikamme soitti kasettia hyvin ahkerasti. Erikoisesti häntä kiinnosti se, miten Esko esitti laulun ”Oi, jouluyö”. Tämän laulun kuunteleminen oli minullekin

suuri elämys. Niin ahkerasti kuuntelimme kasettia, että laulujen nauha taisi kulua ihan poikki.

En muista, milloin tapasin Eskon ensi kertaa, mutta meidän välillemme syntyi lämmin ystävyys side. Esko on ollut minulle ja perheellemme valoisa ja sydämellinen ystävä vuosikymmenien ajan. Olemme ikätovereita. Vuosien varrella olemme tavanneet lukuisia kertoja ja vierailleet toistemme luona kodeissamme. Uskon yhteys, taiteen luoma yhteys ja elämään liittyvät monet muut asiat ja muistot ovat olleet keskeisiä meidän ystävyys-sämme ja keskusteluissamme

Eskon lauluesityksiä olen saanut kuulla vuosien varrella monissa eri tilaisuuksissa. Meillä on ollut myös yhteisiä ohjelmia, joissa Esko on esittänyt lauluja ja minä runoja. Olemme esiintyneet Oulun tuomiokirkossa, Laihian kirkossa ja Oulujoen kirkossa, ehkä muuallakin. Mielestäni vaikuttavin on ollut perinteinen Tuomaanpäivän joululauluilta tuomiokirkossa v. 2006. Siinä joululaulut ja joulurunot tulkitsivat yhdessä joulun sano-maa. Kaarlo Sarkian Lapsuuden joulu on kauneimpia tuntemiani joulurunoja. Siinä hän muistelee herkästi lapsuuden joulua ja tuntee kaipausta lapsuuden lempeiden joulukynt-tilöiden valoon. Yksi Eskon esittämistä lauluista, Sulho Rannan säveltämä Vaeltajan jou-lurukous, tulkitsee koskettavasti monen kuulijan elämäntuntoja nöyryydellään ja armon suuruutta korostaen. Eskon esittämät laulut juhlistivat myös omaa 80-vuotispäivääni. Siinä hän lauloi mm. Händelin Arioson, jonka kuunteleminen on ollut minulle aina syvä elämys.

Eskon 80-vuotisjuhlassa Oulun tuomiokirkossa 24.1.2015 lausuin ystävän puheenvuo-rossa mm. näin: ”Esko Jurvelinin laulun rikkaus, lämpö ja kirkkaus ovat tulkinneet monin tavoin sitä elämää, joka meille ihmisille on elettäväksemme annettu. Laululle on ominais-ta, että se nostaa siivilleen sen, mitä meidän mieleemme ja olemuksemme syvyyksissä on: ilomme, onnemme, kirkkaat ja kauniit hetkemme ja kiitollisuutemme elämästä mutta myös murheemme, kipumme, ikävämme ja kaipauksemme. Siksi laulu on suuri Luojan lahja. Jumala antaa kanteleen ja asettaa sen keskellemme, antaa sen käyttäjän käteen ja sieluun. Laulun kannel jakaa iloa, lohtua ja toivoa. Se kylvää valoa elämäämme. Sinun olemuksessasi, Esko, on lämmintä suvipäivän laulua, joka saa valonsa ja toivonsa syvim-mältään Jumalan sydämeltä.”

*Aamuruskon ikkunalle
laulu nousee, kolkuttaa.
Herää, katso: kaikkialle
uusi päivä aukeaa,
valon viittaaan pukeutuu.
Jos ei yöhön sanat yllä,
iltaruskon hyräilyllä
rauha uneen laskeutuu.*

NIILO RAUHALA